

Eindevent PPS bollen BODEM & AALTJES – 2 april 2026

Verslag 'wat nu' cirkel

Het doel van de discussie was om de toekomst van de onderzoeksresultaten van de PPS bollen bodem aaltjes te bespreken en de toekomst van duurzaam landgebruik. Welk nieuw onderzoek is nog nodig.

Tijdens de 'wat nu' cirkel werden er in drie groepen de volgende stellingen besproken:

- Een BKP moet gekoppeld worden aan / of onderdeel zijn van (regio-)certificering
- Er is meer behoefte aan kennis voor de beheersing van Nematoden en de volgende kennis ontbreekt : (laten aanvullen)
- Kennis over *P. anemones* is voldoende zoals het nu is
- verzilting is geen thema. We zoeken wel een andere regio op om onze bollen te telen.
- Stengelaal is de nieuwe 'Galmijt'

Discussie stellingen:

Een bodemkwaliteitsplan (BKP) moet gekoppeld worden aan / of onderdeel zijn van (regio-)certificering

Deelnemers waren het hier mee oneens of reageerde neutraal op deze stelling. Er werd unaniem aangegeven dat het verplichten van een bodemkwaliteitsplan niet wenselijk is. Een bodemkwaliteitsplan heeft een meerwaarde, maar bollentelers moeten hier vrijwillig aan kunnen meedoen. Als een kweker het rendement van de investering in een BKP inziet dan gaat het vanzelf lopen. Dit leidt ook tot meer bereidwilligheid. Wel is het ontwikkelen van een soort QuickScan wenselijk om een betere vertaling van het BKP-rapport naar de praktijk mogelijk te maken. BKP is dus van belang maar hoeft geen onderdeel van certificering te zijn

Er is meer behoefte aan kennis voor de beheersing van Nematoden en de volgende kennis ontbreekt : (laten aanvullen)

Deelnemers waren het eens dat er meer behoefte is aan kennis over de beheersing van aaltjes. De volgende kennis ontbreekt:

- Alternatieven voor inundatie (als het perceel te dicht bij een huis licht bijvoorbeeld)
- Mengbesmettingen (bijvoorbeeld PP en *p. anemones*)
- Klimaat -> hoe beheers je aaltjes onder nat/droog/warm jaar?
- Wat is de invloed van gemengde groenbemesters op de aaltjespopulatie
- Kennis over *P. anemones* (zie volgende stelling)
- Natuurlijke vijanden moeten het gaan oplossen. Daar is geen onderzoek voor nodig.
- Er is nooit genoeg budget voor onderzoek
- *M. naasi*, het graswortelknobbelaaltje, is een vergeten schadelijke soort die bij inpassen van tulpen bij veehouders veel schade veroorzaakt.
- *Pratylenchus penetrans* hebben we door onderzoek en voorlichting onder controle gekregen. Hetzelfde moet nog gebeuren voor stengelaaltjes, trichodoriden en knobbelaaltjes.
- Meer info voor bouwplannen
- Alternatieve bestrijdingsmethoden
- Wat is het effect van groen de winter door?
- Hoe delen we informatie?

Kennis over P. anemones is voldoende zoals het nu is

Deelnemers waren het oneens met deze stelling. In de PPS bollen bodem aaltjes is veel onderzoek gedaan en dit heeft de eerste inzichten opgeleverd. Maar dit is niet genoeg om duidelijke keuzes te kunnen maken. Bij aardappelmoehheid wordt al 30-35 jaar onderzoek gedaan. Het dan natuurlijk niet zo zijn dat we in twee jaar tijd de kennis over *P. anemones* al in beeld hebben. De volgende kennishiaten werden besproken:

- Welke voorvruchten kunnen er gebruikt worden
- Tagetes gaf meer *P. anemones*, maar wat is het effect op andere trichodoriden?
- Bij welke gewassen neemt *P. anemones* af. Mogelijk moet hierbij ook naar kleine gewassen gekeken worden en niet alleen naar de grote gewassen
- De bolletjes in Best4Soil staan nu open (de eerste indicatie), maar voor advisering zouden deze dicht moeten.
- Te weinig kennis over slechte waardplanten om een goede vruchtwisseling te kunnen opzetten.
- Wat gebeurt er bij relevante teeltperiodes van groenbemesters?
- Zijn er maatregeleng denkbaar die de schade kunnen beperken?
- Alle info komt nu van één proefveld. Meer velden en jaren zijn nodig om de conclusies hard te maken

Verzilting is geen thema. We zoeken wel een andere regio op om onze bollen te telen.

Deelnemers waren het oneens met deze stelling. Verzilting is een thema, maar wel regio-specifiek. Er werden zorgen besproken. Zoetwater is bijvoorbeeld nodig om verzilting te bestrijden en te voorkomen, maar wat doe je als de hoeveelheid zoetwater kleiner wordt of weg valt (denk aan smeltwater uit gletsjers in de alpen die voor minder toevoer zorgt van zoet water in Nederland). Bollenteelt in andere regio's zou kunnen, maar dat is niet altijd te oplossing. Onderzoek zou gedaan kunnen worden naar andere watergift, maar er was ook zorg dat dit niet altijd tot efficiënter water gebruikt leidt. Er is meer onderzoek nodig naar de schadedrempel van de diverse bolgewassen. Het vermoeden bestaat dat de bolgewassen meer kunnen verdragen dan de huidige normen.

Stengelaal is de nieuwe 'Galmijt'

Deelnemers reageerde wisselend op deze stelling.

Er moet voorkomen worden dat het stengelaaltje de nieuwe galmijt wordt. Maar maatregelen en/of beheersing stengelaaltje is lastig zonder chemische gewasbescherming. De bollensector is teveel afhankelijk van Velum Prime. Als dit middel verdwijnt dan duikt het probleem snel weer op. Afhankelijkheid van 1 middels is een groot risico. Wanneer onderzoek niet op tijd begint word je straks overvallen door het probleem. Inunderen is een goede methode om stengelaaltjes te bestrijden maar is niet op alle gronden/gebieden toepasbaar. Er moet veel water opgebracht worden dat in de toekomst tot beperking kan leiden in tijden van droogte. De vraag is of er dan voldoende andere alternatieven zijn.

Ook de reizende bollenkraam vormt een probleem bij de verspreiding van het stengelaaltje. Daar het om een quarantaine ziekte gaat zijn de financiële consequenties bij een aantasting groot.

Er was veel discussie over een opmerking van de deelnemers dat de sector heeft voldoende slagkracht om budget vrij te maken voor prioritair onderzoek. Maar dan moet het probleem wel tijdig worden onderkend.